

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Yetişkinlerde Aldatma Eğiliminin Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Yakın İlişkilerde Psikolojik Eğilimler ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Cansu Selin YURTSEVEN, Doktora Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, e-posta: pskcansuyurtseven@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0493-8704>

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YULAF, Çocuk ve Genç Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Özel Kliniği, Tekirdağ, e-posta: yaseminyulaf@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9573-3642>

Öz

Günümüz ilişkilerinde aldatma önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkilerde farklı nedenlerle aldatmanın ortaya çıkışını gösteren çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmaların ortak noktası ilişkide aldatma varsa ilişki dinamiklerinin bozulduğudur. Bu çalışmada; yetişkinlerde aldatma eğiliminin erken dönem uyum bozucu şemalar ve yakın ilişkilerde psikolojik eğilimler ve arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinden gönüllü olarak katılan 400 bireyden oluşmaktadır. Araştırmada Young Şema Ölçeği, Aldatma Eğilimi Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (ÇBiÖ), Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. İlişki doyumu, ilişki korkusu, ilişkide izlenim ve dışsal ilişki kontrolü puanları arttıkça, aldatma ölçeği puanları artmaktadır. İlişkide kendine güven, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü puanları arttıkça, aldatma ölçeği puanları azalmaktadır. Yapılan çalışmalar bakıldığında aldatma eğilimi ile çok ilişki ölçeği alt boyutları arasında ilişkide özellikle kişilerin ilişki doyumu, ilişki korkusu, ilişki kaygısı gibi faktörler birlikte artış gösterirken ilişki ile ilgili sağlıklı olan ilişkide kendine güven, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü faktörlerde ise ters ilişki mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Aldatma, Psikolojik Eğilimler.

Makale Gönderme Tarihi: 21.01.2022

Makale Kabul Tarihi: 02.05.2022

Önerilen Atıf:

Yurtseven, C. S. ve Yulaf, Y. (2022). Yetişkinlerde Aldatma Eğiliminin Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Yakın İlişkilerde Psikolojik Eğilimler ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(5): 622-631.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2022, 5(5): 622-631. DOI:[10.26677/TR1010.2022.980](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.980)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Investigation of The Relationship Between Adults of Cheating Tendency and Psychological Trends in Early Maladaptive Schemes and Close Relations

Cansu Selin YURTSEVEN, Ph.D. Student, İstanbul Aydın University, Institute of Graduate Programs, İstanbul, e-mail: pskcansuyurtseven@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0493-8704>

Assistant Prof. Dr. Yasemin YULAF, Child and Adolescent Mental Health and Diseases Private Clinic, Tekirdağ, e-mail: yaseminyulaf@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9573-3642>

Abstract

Deception is an important problem in today's relationships. There are studies showing the emergence of deception in relationships for different reasons. The common point of these studies is that if there is deception in the relationship, the relationship dynamics are exchanged. In this study; The relationship between adult deception tendency and early maladaptive schemas and psychological dispositions in close relationships was investigated. The sample of the study consists of 400 individuals who participated voluntarily from the province of İstanbul. In the study, Young Schema Scale, Deception Tendency Scale, Multidimensional Relationship Scale (MCCI), Demographic Information Form were used. As relationship satisfaction, fear of relationship, impression of relationship and external relationship control scores increase, infidelity scale scores increase. As the self-confidence in the relationship, assertiveness in the relationship, and internal relationship control scores increase, the infidelity scale scores decrease. When the studies are examined, there is an inverse relationship between the tendency to cheat and the sub-dimensions of the multi-relationship scale, especially the factors such as relationship satisfaction, fear of relationship, relationship anxiety, while self-confidence in a healthy relationship, assertiveness in the relationship, and internal relationship control factors.

Keywords: Early Maladaptive Schemas, Cheating, Psychological Tendency.

Received: 21.01.2022

Accepted: 02.05.2022

Suggested Citation:

Yurtseven, C. S. and Yulaf, Y. (2022). Investigation of The Relationship Between Adults of Cheating Tendency and Psychological Trends in Early Maladaptive Schemes and Close Relations, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(5): 622-631.

GİRİŞ

Günümüz ilişkilerinde aldatma önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkilerde farklı nedenlerle aldatmanın ortaya çıkışını gösteren çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmaların ortak noktası ilişkide aldatma varsa ilişki dinamiklerinin bozulduğudur (Güler, 2022). Aldatmanın sözlük anlamı beklenmedik bir davranışla yanıltmak, birine verilen sözü tutmamak, yalan söylemek, oyalamaktır. İnsanı en derinden yaralayan aldatma eş tarafından yapılandır. Aldatmanın travmatik etkisi çoğu zaman ilişkileri bitirecek seviyeye gelse de bazen partnerler kopmamakta ve partnerini suçlamakta, özellikle ihtiyaçlarının karşılanmadığına vurgu yapmaktadırlar. Ancak insanlar farklı nedenlerle aldatır. Solomon ve Teagno (2011) aldatmanın nedeni olan duyguları araştırdıkları çalışmalarında da üç duyguya dikkat çekilmiştir. Bu çalışmaya göre aldatma; 1) Değersizlik duygusundan kaynaklı korkuya bağlı, uzaklıktan 2) Paylaşım eksikliğinden kaynaklanan yalnızlığa bağlı, terk edilme korkusu ve 3) Hayal kırıklığından kaynaklanan öfkeye bağlı ortaya çıkmaktadır (Akt. Carpenter, 2018).

Freud'a göre insan davranışları tüm yönleriyle uyumsuz bir amaç taşır. Ancak temel evrensel bazı ihtiyaçları giderilmediğinde ya da kişi bahsi geçen 3 duygu konusunda geçmişten gelen olumsuz tepkilere sahipse daha uyumsuz davranışlar sergileyip ilişkilerinde sorunlar yaşayabilir. Hiçbir davranış rastlantısal değildir ve organizmanın yaptığı her şey yaşamı sürdürme çabasının farklı biçimleridir. Her insan psikolojik bütünlüğünü sürdürmek ve benliğinin değerini korumak amacıyla çeşitli savunma mekanizmaları kullanır. Aldatma da uyumsuz bir başa çıkma biçimidir. Erken dönem uyum bozucu şemaların oluşumunda çocukluk ve ergenlik döneminde giderilmemiş ihtiyaçların önemli bir etkisi vardır, özellikle en yoğun duyguların çoğu, bağlanma ilişkilerinin oluşması, sürdürülmesi, bozulması ve yenilenmesi esnasında ortaya çıkar (Güler ve Tuncay, 2021). Bireyin bağlanma davranışının kişiliğinde örgütlediği yol, yaşamında kurduğu duygusal yakınlık bağlarının örüntüsü halini alır. Kişinin kendisi ile başkalarıyla ve dünya ile oluşturacağı önyargılar, sahip olacağı tutumlar onun yaşayacağı deneyimlerle ve bu deneyimlerden kaynaklanan zedelenmelerle yakından ilişkilidir (Güler, 2021). Şemalar erken dönem olumsuz yaşam olayları neticesinde gelişirler, özellikle güvenli bağlanma yaşantılarının sekteye uğraması, bozulmuş özerklik, öz değeri düşüren yaşantılar, zedelenen sınırlar bunlardan en önemli olanlarıdır. Bu bağlamda şemalar sonucu bazı psikolojik eğilimlere yatkın olmakla beraber yakın ilişkilerde soğuk davranan kişileri seçmek, en yakın hissettiklerimizin bile bizi yeterince umursamadığını ya da bizi gerçekten tanıyacak birinin, bizi sevip kabullenmesinin olası olmadığını düşünebiliriz (Güler ve Özgörüş, 2021). Ertelenemeyen ya da giderilemeyen bu ihtiyaçların karşılanma şekli ise bazı yetişkinlerde aldatma olgusu ile yerini belli edebilir (Sungur, 2009). İlişki kavramını ruh sağlığındaki "bağlanma kuramı" na göre değerlendirecek olursak, bireyin temel ihtiyaçlarını gidermesi seviyesinde doyurucudur. Bu kurama göre; bireylerin yakın ilişki kurma yatkınlıkları doğuştan gelir (Güler, Bayrak ve Yılmaz, 2021). Bunun nedeni, duygusal anlamda destek, ihtiyaçların giderilmesi, cinsel doyum gibi gereksinimlerin var olmasıdır. Bu ihtiyaçların içerisinde en başlıcası "güvenlik" ihtiyacıdır. İnsanın toplumsal bir canlı olması, bu ihtiyaçların da başta anne ve çocuk ilişkisinde, sonra ise toplumsal ilişkilerde doyurulması gerektiğini gösterir. İhtiyaçlarımızı gören ve gideren kişilere bağlanma eğilimi gösteririz. Kısacası hem güven hem de huzurlu hissetme, duygusal bağlanmanın öncülleridir. Birine güvendiğiniz seviyede ona bağlanırsınız. Dolayısıyla yakınlığın gelişmesi, kendinizi açmaya olanak sağlar. Gelişimin tüm aşamalarında kurduğumuz yakın ilişkiler hem duygusal hem de fizyolojik ihtiyaçlarımızın karşılanmasında ve kişiliğin gelişiminde oldukça mühimdir. Çünkü bireyin yaşamı boyunca kurduğu yakın ilişkilerin niteliği, onun hem duygusal hem fiziksel sağlığı kapsamında hem de bireyin güvende hissedebilmesi ve kendini önemli ya da önemsiz hissedebilmesinde etkindir (Hetherington, 2003).

Erken dönemde yaşam olaylarının yetişkinlikte etkisinin, izlerinin son derece fazla olduğu saptanmıştır (Güler ve Tuncay, 2021). Çalışmada kullandığımız veri toplama aracında bulunan alt boyutlar; ilişki doyumu, ilişki korkusu, ilişkide izlenim ayarlama, ilişkide kendine güven, dışsal ilişki kontrolü, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü erken dönem uyum bozucu şemaların oluşumunda etken olan ihtiyaçlarla paralellik göstermektedir. İhtiyaçlarımız giderilmediğinde kendine özgü şema alanlarına neden olmaktadır (İşmar ve Güler, 2021). Terk edilen, eleştirilen, yargılanan, gereğinden fazla korunan, kötüye kullanılan ya da yoksun bırakılan, yani kısaca bir şekilde zarar gören kişilerde birtakım şema alanları meydana gelir. Bu kişiler yetişkinlik evrelerinde de farkında olmadan onlara kötü davranılan, ihmal edilen, aşağılanan, kontrol edilen koşulları yaratmaya devam ederler. Bu çerçevede kişiler, giderilmeyen gereksinimleri sonucunda meydana gelen erken dönem uyum bozucu şemalar etkisinde gereksinimleri tolere edemez, erteleyemez ya da çocuklukta çizilmemiş sınırlar kapsamında daima talep edebilirler (Young vd., 2001). Hatta oluşan bu şemalar neticesinde kurulan ilişkilerde, çocukluk ve ergenlik deneyimleri tekrarlanır, karşılanmayan gereksinimler uyumsuz bir biçimde karşılanma yoluna gidilebilir (Güler ve Yüksel, 2021). Erken dönem uyum bozucu şemalar ve psikopatolojiler arasındaki ilişkinin değeri ruh sağlığı alanında her zaman vurgulanmıştır. (Kellog ve Young, 2006).

Snell, Schicke ve Arbeiter (2002), yakın ilişkilerle ilgili farklı psikolojik değişkenleri belirlemişlerdir. Bunlar; ilişkideki kendine yönelik güven: Bireyin öteki kişilerle yakın ilişkiler geliştirebilmesi koşulunda bireysel yeteneklerini, kapasitesini sağlıklı değerlendirebilme yatkınlığıdır. İlişki saplantısı: Bireyin, hayatının yakın ilişkiler kısmına saplı kalması ve devamlı bu durumla ilgili olacak şekilde zihnini meşgul etmesidir. İçsel ilişki kontrolü: Bireyin hayatının yakın ilişkiler kısmının çoğunluklu olarak kendi tutumlarından ve bireysel kontrolünden kaynaklandığını düşünmesidir. İlişki farkındalığı: Bireyin, yakın ilişkilerinde var olan olumlu ve olumsuz yanları fark edebilmesidir. İlişki güdüsü: Bireyin, yakın ilişkide bulunma talebidir. İlişki kaygısı: Bireyi, karşı cins bir bireyle duygusal ilişki geliştirmesinin huzursuz etmesidir. İlişki girişkenliği: Bireyin hayatının yakın ilişkiler kısmında aktif olmasıdır. İlişki depresyonu: Bireyin yakın ilişkiler kapsamında, kendini mutsuz ve hayal kırıklığına uğramış hissetmesidir. Dışsal ilişki kontrolü: Bireyin yakın ilişkilerinin genellikle bireysel kontrolü dışında rastlantı eseri geliştiği ya da kader ürünü olduğu yönündeki inancıdır. İlişki izlenimi ayarlama: Bireyin yakın ilişkilerinin diğerleri cephesinde nasıl görüldüğünü önemsemesidir. İlişki korkusu: Bireyin diğer insanlarla ilişki geliştirmekten korkuyor olmasıdır. İlişki doyumu: Bireyin yakın ilişkisinde mutlu ve doyumuna ulaşan hislere sahip olmasıdır.

ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma ilişkisel tarama modeli baz alınarak uygulanacaktır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla değişkenler arasındaki ilişkinin saptanmasına dayanmaktadır. Örneklem seçimi basit-rastgele örneklem seçimi türüne göre yapılmıştır (Karasar, 2005).

Çalışma Grubu

Katılımcılar İstanbul ilinde yaşayan bireylerden seçilmiştir. Çalışmanın evrenini yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi İstanbul ilinde bulunan 400 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların evrenden seçkisiz seçilmesi ve sınırlılıkları dâhilinde eşdeğerliliği sağlayabilmek için gruplara seçkisiz atanması yapılacaktır. Seçkisiz Örneklem Yöntemi, evrenden örneklem için birim çekme işleminin seçkisizlik ilkesine uygun olarak yapılmasıdır. Her bir örneklem birimine eşit seçilme olasılığı verilerek örneklem oluşturulmasıdır. Bu da evrenden seçilecek her bir örneklemin seçim için eşit olasılığa sahip olduğunu ifade etmektedir (Karasar, 2005).

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada Young Şema Ölçeği, Aldatma Eğilimi Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (ÇBİÖ), Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

Young Şema Ölçeği: Bu ölçek kişilerin sahip olduğu erken dönem uyum bozucu şemaları tespit edebilmek için Jeffrey E. Young, (2004) tarafından ilk defa ortaya konmuştur. Sonraki süreçlerde soru sayısı azaltılarak kısa formu oluşturulmuş ve Türkçe'ye uyarlaması Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır, (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Aldatma Eğilimi Ölçeği: Sosyal Mübadele Kuramının (Thibaut ve Kelley, 1959; Akt. Polat, 2006) genel görüşlerinden yola çıkılarak geliştirilmiştir.

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (ÇBİÖ), yakın ilişkilerle ilgili çeşitli psikolojik eğilimleri ölçmek amacıyla Snell, Schicke ve Arbeiter (2002) tarafından geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliğini Büyüksahin (2005) yapmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiki çözümlemesini gerçekleştirmek için SPSS 25 Programından faydalanılmış, önce normallik testi uygulanarak basıklık çarpıklık değerleri kontrol edilmiş ve -2, +2 arasında tespit edilen değerlerle verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır (George ve Mallery, 2010). İki ya da daha fazla değişkenli gruplar arasındaki ilişkilerin tespitinde ise Pearson Korelasyon Testinden faydalanılmıştır. Gerçekleştirilen basıklık çarpıklık değerlerine ilişkin çizelge aşağıdadır.

Tablo 1. Young Şema Ölçeği ve Alt Boyutları Puanlarıyla Aldatma Ölçeği ve Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

		Aldatma Ölçeği
Young Şema Ölçeği	r	,640**
	p	0,000
	n	400
Cezalandırıcılık	r	,579**
	p	0,000
	n	400
Kendini Feda	r	-,532**
	p	0,000
	n	400
Bağımlılık	r	-,583**
	p	0,000
	n	400
Sosyal İzolasyon	r	-,204**
	p	0,000
	n	400
Tehditler Karşısında Dayanaksızlık	r	-0,014
	p	0,776
	n	400
Karamsarlık	r	-0,048
	p	0,343
	n	400
Başarısızlık	r	0,062
	p	0,216

	n	400
Yüksek Standartlar	r	,537**
	p	0,000
	n	400
Kusurluluk	r	,581**
	p	0,000
	n	400
Terk Edilme	r	,592**
	p	0,000
	N	400
Yetersiz Özdenetim	r	,575**
	p	0,000
	n	400
Onay Arayıcılık	r	,589**
	p	0,000
	n	400
Duyguları Bastırma	r	,547**
	p	0,000
	n	400
Duygusal Yoksunluk	r	,610**
	p	0,000
	n	400

**p<.01, *p<.05

Tablo 2. Aldatma Ölçeği Puanlarıyla Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Analizi Sonuçları

	Aldatma Ölçeği	
İlişki Doyumu	r	-,781**
	p	0,000
	n	400
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	r	-0,004
	p	0,944
	n	400
İlişki Korkusu	r	,633**
	p	0,000
	n	400
İlişkide İzlenim Ayarlama	r	,544**
	p	0,000
	n	400
İlişkide Kendine Güven	r	-,705**
	p	0,000
	n	399
Dışsal İlişki Kontrolü	r	,535**
	p	0,000
	n	400
İlişkide Girişkenlik	r	-,708**
	p	0,000
	n	399
İçsel İlişki Kontrolü	r	-,501**
	p	0,000
	n	400

**p<.01, *p<.05

Young Şema Ölçeği ve Alt Boyutları; terk edilme, kusurluluk, yüksek standartlar, yetersiz öz denetim, onay arayıcılık, duyguları bastırma, duygusal yoksunluk, cezalandırıcılık puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları artmaktadır. Kendini feda, bağımlılık ve sosyal izolasyon puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları azalmaktadır.

Tabloda görüldüğü üzere Aldatma Ölçeği ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonucunda; ilişki doyumu, ilişki korkusu, ilişkide izlenim ve dışsal ilişki kontrolü puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları artmaktadır. İlişkide kendine güven, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları azalmaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Young Şema Ölçeği ve Alt Boyutları terk edilme, kusurluluk, duygusal yoksunluk, yüksek standartlar, yetersiz öz denetim, onay arayıcılık, duyguları bastırma, duygusal yoksunluk, cezalandırıcılık puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları artmaktadır. Kendini feda, bağımlılık ve sosyal izolasyon puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları azalmaktadır. Güler (2022) çalışmasında aldatma eğilimi ve kendi feda, bağımlılık ve sosyal izolasyon şemalar arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptamıştır. Özellikle kendini feda şeması, başkası odaklı olmanın ve sürekli olarak başkalarının ihtiyaçlarına odaklanmaya neden olduğundan aldatma eğilimi olmaması beklenen bir sonuçtur, onun yanı sıra bağımlılık şemasında kişi kendini hayatına aldığı partner üzerine organize ederek hayatının kontrolünü ona bırakır, sosyal izolasyon şeması olan kişilerin yakın ilişkilerle ilgili sorunlarının olmasının çok beklenen bir durum olmadığı söylenebilir. Onun ilişki çıkan şemalar genelde kişilerarası ilişkilerin bozulmasına neden olur. Çoğu zaman önleyici bir davranış olarak aldatma eğilimi gösterebilirler. Güler (2022) çalışmasında aldatma eğilimi ve erken dönem uyum bozucu şemalar arasında anlamlı ilişki saptamıştır. Uluyol (2014) çalışmasında, evli bireylerin partnerleriyle münakaşa ya da çatışma zamanlarında hissettikleri ile diğerinden taleplerine bağlı reaksiyonları hem kendi tutumlarını hem de partnerlerinin tutumlarını etkilediğini, bu koşulda bireylerin evlilik tatminini etkilediğini saptamıştır (Lafontaine ve Lussier, 2005; Güven ve Sevim, 2016; Güler, 2022). Alakalı alanyazın değerlendirildiğinde evlilik uyumunda, bağlanma örüntüleri ve bireylerarası şemaların bağı evli bireylerin kendilerini ve partnerlerini algılama biçimi ve bununla ilişkili olarak evlilik problemleri ile baş edebilme seviyelerinde etkin bir göreve sahiptir (Main ve Donna Weston, 1981). Karpuz (2015) çalışmasında güvenli bağlanma ihtiyacı giderilmemiş kişilerin daha fazla aldatma eğilimi gösterdiklerini saptamıştır. Güler (2022) çalışmasında aldatma eğilimi ve terkedilme, cezalandırıcılık, yetersiz özdenetim, kusurluluk, yüksek standartlar, onay arayıcılık, duyguları bastırma ve duygusal yoksunluk şemaları arasında pozitif anlamlı ilişki saptamıştır. Bizim çalışmamızda güvenli bağlanma ile ilgili olan terk edilme, kusurluluk ve duygusal yoksunluk şemalarında aldatma eğilimi ilişkili bulunmuştur.

Tortamış (2014) çalışmasında, kadınların duygusal kıskançlık düzeyini yordayan değişkenler; zedelenmiş özgürlük şema alanı yani, bağımlılık/yetersizlik, dayanıksızlık, yapışıklık (gelişmemiş benlik) ve başarısızlık şemaları; anneye yönelik algılanan şartlı/başarı odaklı ebeveyn tutumu ve babaya yönelik algılanan şartlı başarı odaklı ebeveyn tutumu şeklinde saptamıştır. Erkeklerde duygusal kıskanma düzeyi ile yalnızca anneye yönelik algılanan şartlı/başarı odaklı ebeveyn tutumunun bağlantılı olduğunu saptamıştır. Kadınlarda ayrılma ve dışlanma (reddedilme) şema alanı yani; terkedilme, kuşkuculuk / kötüye kullanılma, duygusal yoksunluk, kusurluluk ve utanç ve sosyal izolasyon şemaları, anneye yönelik algılanan aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik tutumu ve babaya dair algılanan aşırı hoşgörülü/esnek ebeveyn tutumu aldatma eğilimini yordadığını saptamıştır. Erkeklerde aldatma eğilimi ile zedelenmiş özgürlük,

anne konusunda algılanan aşırı hoşgörülü/esnek ebeveynlik, baba konusunda algılanan aşırı hoşgörülü ve cezalandırıcı ebeveynliğin ilişkili olduğunu saptamıştır. Hiyerarşik regresyon analizleri sonucuna göre, kadınlarda baskıcı/otoriter ebeveynlik, aşırı korumacı/kuruntulu ebeveynlik, cezalandırıcı ebeveynlik ile duygusal kıskanma seviyesi arasındaki bağlantıda zedelenmiş özgürlük şema alanının aracı bir role sahip olduğunu saptamıştır. Yanı sıra, kadınlarda aşırı korumacı/kuruntulu ebeveynlik ile duygusal kıskanma düzeyi arasındaki bağlantıda zedelenmiş sınırlar şema alanının aracı rolü olduğunu saptamıştır. Ek olarak, kadınlarda aşırı hoşgörülü/esnek ebeveynlik ile aldatma eğilimi arasındaki bağlantıda ayrılma ve dışlanma (reddedilme) şema alanı ile zedelenmiş özgürlük alanının aracı bir rolü olduğunu saptamıştır. Kapçı (2010) bu araştırmasında aile fonksiyonlarının ayrılma ve dışlanma (reddedilme), zedelenmiş/zayıf sınırlar değerlendirdiğinde ise şema alanlarının psikolojik semptomları yordadığını saptamıştır. Aile fonksiyonları değerlendirildiğinde şema alanlarının tümü psikolojik semptomları yordamıştır. YŞÖ (Young Şema Ölçeği)' nin sadece ayrılma ve dışlanma (reddedilme) şema alanının algılanan aile fonksiyonu ile psikolojik semptomlar arasındaki ilişkiye baktığında aracı bir rol olduğunu saptamıştır. Şencan (2015) çalışmasında kaygılı bağlanma örüntüsüne sahip kadınların psikolojik belirti düzeylerinin ve duygusal zorlanmaya tolerans eksikliklerinin duygusal şemalar tarafından etkilendiğini ortaya koymuştur. Erkeklerde ise psikolojik belirti düzeyinin ve duygusal zorlanmaya tolerans düzeyinin duygusal şemalar tarafından yordandığı gözlenmiştir. Kaçınıcı bağlanma örüntüsüne sahip erkekler için duygusal şemalar modeline göre ele alındığında, bu bireylerin işlevsel olmayan duygusal şemalara ve düşük duygusal zorlanmaya tolerans düzeyine sahip olmamalarına rağmen psikolojik belirti göstermeye yatkın oldukları gözlenmiştir.

İlişki doyumu, ilişki korkusu, ilişkide izlenim ve dışsal ilişki kontrolü puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları artmaktadır. İlişkide kendine güven, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü puanları artıkça, aldatma ölçeği puanları azalmaktadır. Sağdıç (2018) çalışmasında, evli olan erkek bireylerin kaygılı bağlanma değerlerinin yükselmesiyle, aldatmaya yönelik eğilimin düştüğünü saptamıştır. Alaçam (2020) aldatma eğilimi ve düşük doyum arasında ilişki saptamıştır. Kantarcı (2009) bu çalışmasında güvensiz bağlanan kişilerin, güvenli bağlanan kişilere nazaran aldatma yönelimlerinin daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç bizim çalışmamızın sonuçlarını doğrular niteliktedir. Ayrıca yine aynı çalışmada aldatma eğilimi ile olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi arasında da anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulgulanmıştır. Aldatma yönelimlerine göre erkeklerin aldatma yönelimleri kadınlara kıyasla daha yüksekken, kadınların erkeklere göre daha fazla olumlu aktif çatışma yönetim biçimine yöneldikleri saptanmıştır. Yapılan çalışmalar bakıldığında aldatma eğilimi ile Çoklu İlişki Ölçeği alt boyutları arasında ilişkide özellikle kişilerin ilişki doyumu, ilişki korkusu, ilişki kaygısı gibi faktörler birlikte artış gösterirken ilişki ile ilgili sağlıklı olan ilişkide kendine güven, ilişkide girişkenlik, içsel ilişki kontrolü faktörlerde ise ters ilişki mevcuttur.

KAYNAKÇA

Alaçam, S. (2020). *Evli bireylerde evlilik doyumu, aldatma eğilimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Işık Üniversitesi, İstanbul.

Büyükkşahin, A. (2005). Çok boyutlu ilişki ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.

Carpenter, D. J. (2018). 16PF Couples Counseling Report: Predictors of Marital Satisfaction, Personality Similarity, and Relationship Adjustment of Males in Marital Therapy.

George, D., and Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.

- Güler, K. (2021). Evli Kadınlarda Ayrılık Anksiyetesi, Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 3(4), 272-278.
- Güler, K. (2022). Early period maladaptive schemas, psychological symptoms and examining the tendency of deception. *The European Research Journal*, 8(2), 232-241.
- Güler, K., ve Özgörüş, Z. (2021). Yetişkin Bireylerde Saldırganlık ve Yalnızlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(43), 6635-6661.
- Güler, K., and Yüksel, S. (2021). The Relationship Between Gender Roles in Women and Early Maladaptive Schemas. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research (AJHSSR)*. 5(11), 07-19.
- Güler, K., ve Tuncay, M. (2021). Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Duyguları İfade Edebilme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1385-1405.
- Güler, K., Bayrak, G., ve Yılmaz, M. (2021). Yetişkin Bireylerde Obsesif İnanışlar ile Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ulakbilge*, 63, 1051-1062.
- Güven, N., ve Sevim, S. A. (2016). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28).
- Hetherington E. M., (2003). Intimate Pathways: Changing Patterns in Close Personal Relationships across time. *Family Relations*, 52(4), 318-331.
- İşmar, Z. ve Güler, K. (2021). Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar, Psikolojik Sağlık ve Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişki. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(86), 1-14.
- Kantarıcı, D. (2009). *Evlü Bireylerin Bağlanma Stilllerine Göre Adatma Eğilimleri ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, s.101.
- Kapçı, E. G., ve Hamamcı, Z. (2010). Aile işlevi ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Klinik Psikiyatri*, 13(3), 127-136.
- Karasar, N. (2005). *Scientific Research Method*. Ankara: Nobel Publishing.
- Karpuz İlericiler, N. (2015). *Evlilik uyumunu açıklamada yakın ilişkilerde bağlanma, erken dönem uyum bozucu şemalar ve psikolojik travmanın rolü* (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kellogg, S. H. ve Young, J. E. (2006). Borderline kişilik bozukluğu için şema tedavisi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 62(4), 445-458.
- Lafontaine, M. F., and Lussier, Y. (2005). Does anger towards the partner mediate and moderate the link between romantic attachment and intimate violence?. *Journal of Family Violence*, 20(6), 349-361.
- Main, M., and Weston, D. R. (1981). The quality of the toddler's relationship to mother and to father: Related to conflict behavior and the readiness to establish new relationships. *Child development*, 52(3), 932-940.
- Polat, D. (2006). Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Sağdıç, N. (2018). *Evlü Erkeklerin Bağlanma Şekillerine ve Dini Yönelimlerine Göre Aldatma Eğilimleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa.
- Snell, W. E., Jr., Schicke, M., and Arbeiter, T. (2002). The Multidimensional Relationship Questionnaire: Psychological Dispositions Associated with Intimate Relations. In W. E. Snell, Jr. (Ed.), *New directions in the psychology of intimate relations: Research and theory*. Cape Girardeau, MO: Snell Publications.
- Solomon, S. D., and Teagno, L. J. (2011). *Making up is hard to do – Couples Therapy After Infidelity*.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A., ve Çakır, Z. (2009). Erken Dönem Uyumsuz, Şemaların Değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20 (1), 75-84.
- Sungur, M. Z. (2009). *Sen, ben ve aramızdaki her şey: "şeytan üçgeni" aşk-evlilik-sadakatsizlik*. İstanbul: Goa Yayınları.
- Şencan, B. (2015). *Başlanma Örüntüleri ve Psikolojik İyi Hali Arasındaki İlişkilerde Duygusal Şemalar, Duygusal Zorlanmaya Tolerans ve Kişilerarası Beklentilerin Rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara, s.75.
- Thibaut, J. W., and Kelley, H. H. (1959). *The Social Psychology of Groups*. London: John Wiley.
- Tortamış, M. (2014). *Evlü Bireylerde Romantik Kıskançlık Türü ve Aldatma Eğiliminin Şema Terapi Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Uluyol, F. (2014). *Başlanma örüntüleri, eşe yönelik kişilerarası şemalar ve evlilik sorunlarıyla başa çıkabilme düzeyleri arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Young J. E., Klosko J. S., ve Weishar M. E. (2004). *Şema Terapi*, Litera Yayıncılık: İstanbul.
- Young, J. E., Weinberger, A. D., and Beck, A. T. (2001). Cognitive therapy for depression. In D. H. Barlow (Ed.), *Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual* (ss. 264–308). The Guilford Press.